

- обмеженість творчої діяльності педагога часом;
- вплив на педагогічну творчість учителя багатьох факторів, які важко передбачити.

Відповідно до специфіки педагогічної творчості формується і творча особистість учителя.

Отже, творчий учитель – це особистість, яка характеризується високим рівнем педагогічної креативності (креативні риси особистості й додатково сформовані мотиви, особистісні якості, здібності, які сприяють успішній творчій педагогічній діяльності), відповідним рівнем знань предмету, який викладає, набутими психолого-педагогічними знаннями, уміннями та навичками, які, за сприятливих для педагогічної творчості учителя умов, забезпечують його ефективну педагогічну діяльність із розвитку потенційних творчих можливостей учнів. Творчість є необхідною складовою праці вчителя. Без неї неможливий педагогічний процес. Специфічна за своєю суттю творчість педагога має багато спільного не тільки з художнім, але й із науковим. Учитель дає науковим фактам, гіпотезам, теоріям якби нове життя, відкриваючи їм шляхи до розуму і серця своїх учнів. Творчість – необхідна умова становлення самого педагога, його самопізнання, розвитку і розкриття як особистості. Творчість, розвиваючи здібності, формує педагогічну талановитість учителя.

Найбільш яскраво й ефективно може здійснюватися формування творчих здібностей вчителя при проведенні польових експериментів. Оскільки при цьому вчитель повинен реалізувати весь свій творчий та науковий потенціал для обдумування, правильної організації ділянок, посадки досліджуваних об'єктів, здійснення необхідних фенологічних спостережень (в залежності від предмету і об'єкта дослідження) і, в решті решт, формулювання висновків проведеного дослідження та його оформлення. Така робота вимагає від вчителя великого терпіння, уважності, спостережливості, точності, акуратності, вміння теоретично обґрунтувати і пояснити явища, що спостерігаються. Тому, на нашу думку, при підготовці у вищих навчальних закладах вчителів предметів природничого циклу варто практично ознайомити їх з тим, як здійснюються такого роду дослідження, давати самостійні індивідуальні завдання, для виконання яких слід було б розробити власну методику і здійснити польовий експеримент.

Література

1. Краткий психологический словарь. - М, 1985. —С. 351.
2. Цапок В.А. Творчество (Философский аспект проблемы). / В.А. Цапок. – Кишинев, 1989.-С.7.
3. Сисоєва С.О. Педагогічна творчість учителя: Визначення, теоретична модель, функції підготовки /С.О. Сисоєва // Педагогіка і психологія. – К. : Педагогічна думка, 1998. – 255 с.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ З ХІМІЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Шинкаренко В.І. (м. Полтава)

Питання виміру знань і вмінь у сучасних умовах є дуже актуальним. Як свідчить досвід, найчастіше оцінювання і контроль навчальних досягнень школяра здійснюється за кінцевим результатом. На жаль, майже не піддаються оцінці його діяльність, рівень розвитку в динаміці, вплив зовнішніх факторів на момент оцінювання. У зв'язку з цим успішність учнів слід розглядати у двох аспектах: як процес просування від одного рівня навчального досягнення до іншого і як результат досягнення певного стандарту. Проблема оцінювання пов'язана насамперед з тим, що контроль має бути об'єктивним і давати вчите-

лю інформацію про результати навчального процесу. Але в практичній діяльності непоодинокими є факти, коли оцінка позбавлена об'єктивності. Отже, необхідний пошук сучасних методів, методик і засобів обліку й оцінювання знань та умінь учнівської молоді.

У практиці сучасної загальноосвітньої школи дедалі частіше використовують тестування, що є одним із способів отримання педагогічної інформації. Порівняно з традиційними формами контролю знань, такими, як перевірочні та контрольні роботи, іспити тощо, воно нерідко виявляється більш ефективним.

У сучасній загальноосвітній школі набуває чинників дванадцятибальна шкала оцінок, яка дозволяє з більшою точністю визначити рівень знань, умінь та навичок учнів.

Тестовий контроль має деякі переваги перед іншими способами перевірки знань, зокрема:

1. Упродовж досить обмеженого часу може бути перевірена якість знань у значної кількості учнів.
2. Можливий контроль знань, умінь, навичок на необхідному, заздалегідь запланованому рівні.
3. На підготовчому етапі впровадження тестового контролю реальним є самоконтроль.
4. Знання оцінюються більш-менш об'єктивно.
5. Увага учнів фіксується не на формуванні відповіді, а на осмисленні її сутності.
6. Створюються умови для постійного зворотного зв'язку між учнем і вчителем.

Проте тестовий контроль знань має й істотні недоліки, які можна поділити на три групи.

I. Недоліки, які лежать в основі сутності контролю:

- ймовірність випадкового вибору правильної відповіді, або здогадка про неї.
- можливість при застосуванні тестів закритого типу оцінити тільки кінцевий результат (правильно-неправильно), у той час як сам процес, що привів до цього, не розкривається.

II. Недоліки психічного характеру: стандартизація мислення без урахування рівня розвитку особистості.

III. Недоліки, що ґрунтуються на організаційно-методичних показниках:

- а) велика затрата часу на складання необхідного "банку" тестів, їх варіантів, трудомісткість процесу.
- б) необхідність високої кваліфікації вчителів та експертів, що розробляють тестові завдання.

На наш погляд, існують реальні шляхи усунення цих недоліків. Наприклад, оптимальна кількість варіантів відповідей для тестів закритого типу – 4-5. Чим їх більше, тим менша вірогідність угадування. При цьому треба мати на увазі, що витрати часу на розробку тесту з п'ятьма відповідями приблизно в двічі більше, ніж з чотирма. Вірогідність угадування при трьох відповідях порівняно з двома дорівнює 17%. При чотирьох порівняно з трьома – 8%; перехід від чотирьох варіантів відповідей до п'яти дає зниження вірогідності угадування лише на 5%, а від п'яти до шести – на 3,4%.

Підвищення об'єктивності вимірювання сприяє застосування різних за конструкцією тестових завдань. Для того, щоб тестовий контроль знань був результативним, необхідно дотримуватись таких психолого-педагогічних вимог щодо його застосування:

1. Поступове впровадження тестового контролю, що дасть змогу психологічно підготувати учнів. Розпочинати слід з простих тестів, через деякий час вводячи більш складні конструкції.
2. Завдання повинні мати комплексний характер.

3. Тестовий контроль мусить гарантувати об'єктивність оцінки знань, умінь і навичок, сприяти усуненню суб'єктивізму, а від так формуванню позитивного ставлення до навчального предмету, а також до вчителя, який його викладає.
4. Важливим є дотримання організаційної чіткості, в проведенні тестового контролю, яка передбачає:

а) наявність оргмоменту, під час якого вчитель пояснює тестові завдання, дає відповіді на запитання учнів, обов'язково визначає час, необхідний для виконання роботи;

б) забезпечення кожного учня бланком відповідей стандартного зразка, що великою мірою заощаджує час і школярів і вчителя.

1. Тестові завдання дають змогу значно скоротити час очікування учнями оцінки після виконання завдання, що є дуже суттєвим фактором – як психологічним, так і виховним.
2. Обов'язково слід робити аналіз результатів тестування.

На завершення варто ще раз наголосити: тест, як система знань специфічної форми і відповідного змісту є науково обґрунтованим інструментом оцінювання знань, умінь і навичок учнів, допомагає здійснювати індивідуальний контроль результатів в навчання кожного з них, мобільно керувати навчально-виховним процесом.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Ярош Л.В. (м. Полтава)

Важливим в дослідженні питань молодіжних об'єднань являється діагностичний етап, в тому числі і з проблем управління.

Оскільки педагогічна взаємодія у дитячо-юнацьких об'єднаннях опосередкована спільною діяльністю її суб'єктів, виникла необхідність окремо діагностувати діяльність. Дослідження групової діяльності та її організації проводили: В. Сергеев (методика діагностики рівнів сформованості діяльності підлітково-молодіжних груп) [3, 108]. Н. Сас досліджувала ставлення дітей до шкільних об'єднань і мету участі їх [2]. Стосунки в групі, за зовнішніми та внутрішніми ознаками досліджував Р.Повелейко [1, 33]. Дані методики були узагальнені та адаптовані нами у відповідності до завдань дослідження.

Дослідження проблем управління діяльністю дитячо-юнацького об'єднання на прикладі "Козацької республіки" (Кіш ім. І.С.Мазепи) ЗОШ № 7 м.Полтави проводилося на базі 5-го класу. «Козацька республіка» (кіш імені І.Мазепи) – самодіяльна дитяча організація, що будує свою роботу на принципах добровільності, демократії, самоврядування. Козацька організація школи об'єднує хлопчиків і дівчаток, які бажають вивчати і розвивати гуманістичні традиції українського козацтва.

Діагностика за методикою Н.Сас відбувається за допомогою анкетування. Були запропоновані наступні питання:

Який із запропонованих видів діяльності тобі найбільше подобається:

дивитися телевізор; ходити до школи; спілкуватися з друзями; читати; займатися в гуртку;

Чому ти відвідуєш гурток?

інтерес до нового, до нових явищ у світі, науці, техніці, мистецтві; необхідність певних знань та умінь для застосування у повсякденному житті; професійні наміри; задоволення естетичних смаків; спільне досягнення інтересів(участь у самоврядуванні).

Чого ти очікуєш в гуртку?